

JOSIP VANDOT:

Kocljeva osveta.

Planinska pripovedka.

4.

L n Kocelj se res ni obotavljal, ampak se je pričel plaziti po navpičnem skalovju. Seveda je bilo to plezanje jako težavno in nevarno. A Kocelj se še zmenil ni za težave in nevarnosti. Spretno se je dvigal s police na polico; od škrbe do škrbe se je popenjal in je obvisel tu pa tam nad globočino in se je držal samo z rokami za oster rob. Pa se je tedaj pognal z vso močjo navzgor — in glejte! Že je stal na varni

polici in se je globoko oddahnil. Tako se je plazil dobre pol ure po strmih pečinah. Čez pol ure pa je došel srečno na vrh gore, ki je bil ploščat in pokrit z nizko, redko travo. Ves vesel je sedel Kocelj na kamen, da si obriše znoj z obraza in da pride zopet k sapu in se malo odpočije. Vratolomno plezanje po skalovju ga je vendarle pošteno upehalo.

Ko se je nekoliko odpočil, je pričel gledati v dolino, ki je ležala globoko pod njim. Komaj je še videl zagorsko vas, toda hiš ni mogel več razločevati. Solnce je razlivalo vso svojo krasoto po tej dolinici; razlivalo jo je pa tudi po divjih, razkosanih snežnikih, ki so kipeli nad dolinico in so se dotikali z ostrimi vrhovi menda samega neba. Silna krasota se je smejala nad tem svetom, da se je pričelo Koclju tajati srce. — In Kocelj je vzdihnil, z roko je šinil preko obraza in je govoril: »Oh, kako lep si ti, zagorski svet! A kakor si lep ti, tako hudobni so ljudje tam doli na vasi.

Čemu trpiš v sebi te ljudi, ko pa so tako hudobni in grdi kot nihče na vsem svetu? Če bi bil jaz ti, bi navalil skale na vas, bi plazove nagnal na tistole vas in bi pogazil vse ljudi. Saj zaslužijo, ker so tako hudobni in nemarni... A ti ne vidiš tega, ker si prelep. A jaz vidim vse to in vem vse to.«

Kocelj se je strašno srdil na hudobne ljudi, a hipoma je utihnil, ker se mu je zazdelo, da so se oglasili nedaleč nekje čudni, skoro vekajoči glasovi. Posluhnil je in se je začudil. »Kaj je to?« se je povprašal. »Ali nemara zdihuje tu nekje umirajoč jastreb? Ali pa nemara veka mlada divja koza, ki je izgubila svojo mater?«

Še je poslušal, a tisto vekanje je bilo že utihnilo. Kocelj je že menil, da se je bil samo zmotil. Že je vstal, da bi šel naprej, a glej! Tisto vekanje se je zopet oglasilo in je bilo tako milo, da je šlo naravnost do srca. Kocelj je obstal. — »Prebita reč!« si je rekel. »To pa je res čudno. Kako ti milo zavija, da bi se jaz sam kar razjokal, če bi ne bil Jankov Kocelj... Kar za glasom pojdem in pogledam, če veka hudobec ali pa božja stvar. To ni kar tako, da bi pustil vneimar.«

In je šel res za glasom preko goličave in se je približal gostemu rušju, ki je raslo onkraj goličave. Vekanje je prihajalo vedno razločnejše in glasneje, in še preden je stopil Kocelj trikrat med rušjem, je obstal ves začuden. Tam med rušjem je čepela majhna postavica in je tiščala glavo med kolena. Kocelj ni mogel razločiti ničesar razen ogromne, črne madre, ki je tičala na tisti glavi. A Kocelj se ni ustrašil, ampak je vprašal glasno in rezko: »Kdo si, ki zavijaš tako čudno in nemarno, da se plašijo pošteni ljudje in divje koze po skalovju? Odgovori — hopsasa!«

Vekanje je utihnilo, ogromna, črna madra se je dvignila, in postavica je pokazala svoj obraz. In prikazala so se velika, zeleno obrobljena očala, prikazal se je dolg, šilast nos in gladka lica so se prikazala. Kocelj je ostrmel, da je stopil dva koraka nazaj. — »Brinceljček, pritlikavec Brinceljček — hopsasa!« je zavpil. »Ali si res ti? O, seveda si ti. Saj sem te spoznal po tvojem krasnem nosku... Pa kaj delaš tu? Čemu se cmeriš in javkaš?«

Pritlikavec Brincelj ga je pogledal skozi ogromna očala in je bil ves preplašen. »Pa kdo si ti — jojmene, ki vpiješ tako strašno name siromaka? Povej mi, da se mi ne bo treba bati brez potrebe.«

»Kaj me ne poznaš — hopsasa?« je odvrnil Kocelj. »Poglej me, Brincelj, prav dobro me poglej! Štiri oči imaš, pa me boš lahko spoznal.«

Pritlikavec Brincelj ga je debelo gledal, da se mu je dolgi, šilasti nos globoko povetil. A kar nenadoma je poskočil na noge, do Koclja je skočil in se ga je oklenil. »Ti si, Koceljček?« je zavrnil na ves glas. »Ojojmene, ti si, ljubi Koceljček?«

»Seveda sem jaz!« je odgovarjal Kocelj. »Pa kdo naj bi bil drugi, če ne jaz? — Pa kaj delaš tukaj, Brincelj? In čemu se cmeriš kakor otrok v zibelki?«

»Ojojmenel!« je odvrnil pritlikavec Brincelj. »Le izprašuj me! A rečem ti, da mi ni treba odgovarjati. Samo moj lepi nosek poglej! In moj lepi nosek ti bo povedal strašno zgodbo!«

Pa je Kocelj pogledal pritlikavčev nos in se je zavzel, da je kar roke sklenil. »Oj, Brinceljček!« je rekel v začudenju. »Resnično je strašno videti tvoj lepi nosek. Ves je obdrgnjen in zatekel. Hopsasa, pa rdeč je kakor nos Godčevega purana, kadar ga popadeta huda jezica in huda krvca... Pa kaj si delal s svojim lepim noskom?«

Brincelj je zatarnal, in tri debele solze so se mu pocedile po gladkem licu. In je odgovarjal: »Ničesar nisem napravil svojemu nosku, prav ničesar. Pa kaj mu naj tudi napravim, ko ga pa imam tako rad, da bi dal življenje zanj? Ojojmenel! Vitranec mi ga je zmikastil in ni se mu smilil moj lepi nosek, pomisli, ljubi Koceljček!«

»Hm, tvoj lepi nosek — hopsasa!« je menil Kocelj. »Saj nič ne rečem, Brincelj, samo pravim, da bi mi bil ljubši marsikateri smrekov storž kakor pa tvoj nosek. A vprašam te, zakaj te je zmikastil tvoj gospodar in zakaj se mu ni smilil tvoj lepi nosek?«

Pritlikavec Brincelj si je otrl z rokavom solze z lica in je pripovedoval z žalostnim, jokavim glasom: »Saj veš — tista čarovnica je kriva vsega, tista čarovnica, ki ji je Anja Panja ime in ki sem se pri njej lani učil, kako se strižejo vevericam košati repki. Zaradi tebe

jo je obsodil moj gospodar Vitranec na več let težke ječe. Pa je bila zaprta pri nas v Črni lopi, a jaz sem jo moral čuvati kakor svoj lepi nosek. Pa sem jo tudi pošteno čuval do sinoči. Ojojmenel! A sinoči je Anja Panja ponorela, kakor si bil ti ponorel takrat, ko si bil zaprt pri nas. Za vrat me je, ojojmene — tudi za lepi nosek me je in mi ga je hotela odtrgati. Na tla me je vrgla in je pobegnila iz ječe. Naravnost v Vitrančevo izbo je letela, a Vitranca ni bilo doma. Iz omare je vzela svojo čarovniško paličico, ki ima na koncu zlat rogljiček. In je vrtela tisto paličico in je čarala. Ojojmene, pa je izginila iz Črne lope, kakor da se je pogreznila v zemljo... In sem jokal in tulil in vpil. Pa je prišel Vitranec domov. Ko je zvedel vse, je bilo joj meni! Pograbil me je, da še nihče tako. In sem ga prosil, naj me ubije; samo nosek naj mi pusti v miru. A kako ga je pustil v miru, sam lahko vidiš, Koceljček... Pa me je zapodil od sebe in mi je rekel, da se naj ne vrnem nikoli več k njemu. Samo če mu še privedem Anjo Panjo nazaj, lahko zopet pridem k njemu, ker bo vse pozabil, kar je bilo... Pa kako naj privedem nazaj čarovnico jaz siromak? — Zato pa moram v svet, a sam Bog vedi, kam naj grem?»

In je zopet zajavkal na ves glas. Koclju se je smilil in zato ga je pričel tolažiti: »Le nikar tako ne javkaj! Saj Vitranec gotovo ulovi čarovnico. Kar v njeno kočo pojde in jo pograbi, če je že ni pograbil sinoči ali pa davi.«

A pritlikavec je žalostno zmajal z glavo in je odvrnil: »Ne pograbi je več. Saj je bil Vitranec že sinoči v koči Anje Panje. A kočja je bila razrušena. Podrla jo je čarovnica in je pobegnila čez hribe in doline. Pa jo išči zdaj, če znaš, kod in kje! — Ojojmene, da je tako! Kam naj grem zdaj siromak in kam naj se obrnem, da ne umrem od hudega gladu?»

»Hm,« je rekel Kocelj, a ničesar drugega. Saj je vedel, da govori Brincelj prav, in zato se mu je pritlikavec do srca smilil. Pa je pre-mišljal, kako bi mu mogel pomagati. Toda premišljal je zaman. Ničesar pametnega mu ni šinilo v trdo glavo, zato se je razjezil tako jako, da je cepetnil z nogo in da se je siromašni pritlikavec na vso moč pre-strašil... »Ojoj, huda krvca!« je zavpil Brincelj. »Ali ti še vedno nagaja huda krvca? Potlači jo, Koceljček, ker se je jaz strašno bojim!«

A Kocelj je zamahnil z roko in je odgovoril: »Ni huda krvca, Brinceljček, samo jezica je. Jezica pa zato, ker imam jaz tako zabito glavo, da se ne morem domisliti ničesar, s čimer bi ti pomogel... Ne preostaja nič drugega, kakor da greš z mano v mesto, kjer živé samo dobri ljudje in se bo nama godilo bolje nego kraljeviču iz devete dežele Kolovozije... Ali hočeš z mano?»

»O, seveda hočem s tabo!« se je razveselil pritlikavec. »Tudi na konec sveta bi šel s tabo, samo da se bo dobro godilo meni in mojemu lepemu, ubogemu nosku. Le povedi me v mesto!«

»Pa kar pojdiva!« se je odločil Kocelj. »Hvala Bogu! Našel sem vsaj družbo, da mi ne bo dolg čas. Pa kar pojdiva v Rateče, da sedeva na vlak... Ali imaš kaj denarja s seboj? Veš, voznja na vlak stane denar. Zato pa moraš imeti denar, ker se sicer ne moreš voziti z vlakom.«

Brincelj je povedil glavo in je rekel ves žalosten: »Nimam denarja, prav nič ga nimam. O, imel sem prgišče prisluženih cekinov. A Vitranec mi jih je odvzel, ko me je zapodil... Pa kaj bo zdaj, Koceljček, ko nimam denarcev?«

»Hm — hopsasa!« je pomislil Kocelj. »Prebita reč, da nimaš denarcev! Pa bo težko zame in zate... No, pa nikar ne povešaj glave! Tolar imam v žepu, bel tolar. Tolar pa bo zadostoval za naju oba. Kar pojdiva, Brincelj!«

»Ojojmene — juhu!« je zavrisnil pritlikavec Brincelj in se je oklenil Kocljeve roke. »Saj sem že rekel, da ni boljšega človeka na svetu, kakor si ti, Koceljček! V mesto pojdiva, v mesto! In tam bo varen moj lepi nosek. Povej mi, Koceljček, zakaj pa moraš v mesto, ko imaš doma lepo in čedno bajto...«

A Kocelj je zmigal z glavo in ni hotel ničesar povedati. »Tiho, tiho!« je rekel tako čudno, da je pritlikavec že menil, da je Koclja že zopet pograbila huda krvca. Zato ga je potegnil za suknjič in je prosil: »Nikar, Koceljček, nikar! Saj nočem ničesar vprašati... Kar pojdiva, da bova prej v mestu!«

In sta se napotila skozi gosto rušje. Pritlikavec Brincelj je bil ves vesel in je pozabil na svoj lepi, zatekli in razdrapani nosek. Kocelj je molčal in je le tu pa tam pogledal na smešnega pritlikavca. Pa se je vsakokrat veselo namuznil... »Oj, hopsasa!« si je rekel naposled. »To bo veselje v mestu in to se bodo smejali dobri ljudje, ko jim bom kazal Brinceljčka! Cekini mi bodo padali v nastavljeni klobuček. Potem pa si sezidam hišo. ravno tam, kjer mi je stala bajta. Krivogledi stric bo robantil in robantil bo divji birič. Jaz se bom pa smejal.«

(Dalje prihodnjič.)

